

UCHWAŁA NR XXX/248/26
RADY MIEJSKIEJ W WARCE

z dnia 12 lutego 2026 r.

**w sprawie przyjęcia „Lokalnego planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych Gminy Warka
na lata 2026 – 2028”**

Na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.), w związku z art. 18 ust.2 pkt 15, art.41 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.) Rada Miejska w Warce uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Lokalny Plan deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych Gminy Warka na lata 2026 – 2028” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Warki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Daniel Bugała

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

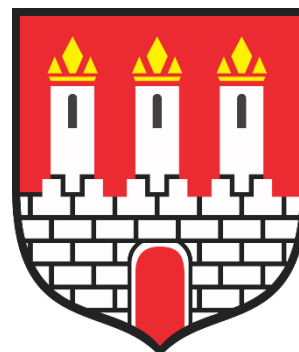

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka na lata 2026-2028

Dokument opracowany przez:

M-GOPS Warka
ul. Wójtowska 1
05-660 Warka
mgops@warka.pl

Przy wsparciu:

**Mazowieckie Centrum
Polityki Społecznej**
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa
www.mcps.com.pl

Utila Sp. z o.o.
ul. Łotewska 17 lok. 01
03-918 Warszawa
www.utila.pl

Warka, luty 2026

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan powstał w ramach projektu
„Dla Ciebie, dla mnie, dla nas – rozwój usług społecznych na Mazowszu”
prowadzonego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Priorytet IV. Spójność społeczna i zdrowie
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

SPIS TREŚCI

	Wykaz skrótów	4
1.	Wstęp	5
2.	Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych	7
3.	Diagnoza	9
3.1.	Charakterystyka gminy Warka	9
3.1.1.	Struktura społeczna.....	9
3.1.2.	Główne problemy społeczne.....	11
3.2.	Zasoby gminy Warka	12
3.2.1	Istniejące na terenie gminy Warka zasoby, podmioty i organizacje oraz usługi społeczne	12
3.2.2.	Usługi świadczone w środowisku.....	15
3.3.	Diagnoza potrzeb mieszkańców w podziale na obszary wsparcia.....	15
3.4.	Analiza potrzeb	17
3.4.1.	Potrzeby w zakresie świadczonych usług oraz usługi deficytowe	17
3.4.2.	Potrzeby podmiotów pomocy społecznej	18
3.4.3.	Przyczyny ograniczeń w realizacji usług społecznych.....	19
4.	Plan rozwoju usług społecznych	20
4.1.	Osoby starsze.....	21
4.2.	Osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	22
4.3.	Dziecko i rodzina	23
5.	Zestawienie potencjalnych źródeł finansowania.....	25
6.	Systemy monitorowania i oceny	32
6.1.	Wskaźniki rezultatu i produktu.....	32
6.2.	Opis systemu monitorowania realizacji planu i osiągnięcia wskaźników	33
6.3.	Ocena skuteczności i efektywności planu (ewaluacja)	33
7.	Spis elementów graficznych	35

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

DDP – Dzienny Dom Pomocy

DPS – Dom Pomocy Społecznej

EFS+ – Europejski Fundusz Społeczny Plus

FEM – Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JST – Jednostka samorządu terytorialnego

LPDI – Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych

MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

M-GOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

NGO – Organizacja pozarządowa

NSP 2021 – Narodowy Spis Powszechny 2021

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

UTW – Uniwersytet trzeciego wieku

1. WSTĘP

Niniejszy Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2026-2028 (Plan) stanowi odpowiedź na zmieniające się potrzeby mieszkańców gminy, wyzwania społeczno-demograficzne oraz zmiany jakie zaszły w sposobie prowadzenia polityki społecznej w ostatnich latach.

Przez dekady wsparcie z pomocy społecznej kierowane było przede wszystkim do grup defaworyzowanych, osób wykluczonych, doświadczających kryzysu, czy też mających trudności z adaptacją do życia społecznego. Obecnie obserwujemy zmianę w prowadzeniu polityki społecznej i rozszerzanie zakresu jej oddziaływania na wszystkich mieszkańców lokalnych społeczności. Cele tej polityki koncentrują się na budowie społeczeństwa dobrobytu z otwartym dostępem do usług społecznych świadczonych na poziomie lokalnym zgodnie z potrzebami mieszkańców i ich możliwościami finansowymi. Tak wyznaczone priorytety osiągać można tylko poprzez konsekwentną integrację i koordynację działań różnych systemów (w tym m.in. pomocy społecznej, zdrowia czy edukacji) oraz systematyczne planowanie w oparciu o dowody pochodzące m.in. z diagnozy lokalnej oraz analizy potrzeb. Wykraczanie poza instytucjonalne ramy pomocy społecznej jest więc jednym z fundamentów przedstawianego Planu, natomiast kluczowym jego założeniem jest konsekwentne realizowanie idei rozwoju usług świadczonych w miejscu zamieszkania jako alternatywy dla rozwiązań instytucjonalnych. Nie oznacza to zamykania istniejących placówek tylko planowy rozwój alternatywnych wobec nich usług tak, aby to ostatecznie mieszkańiec wybrał zgodne ze swoimi preferencjami rozwiązanie. Ważne jest też, aby ofertę usług planować w oparciu o sprawdzone modele, których skuteczność została potwierdzona w nauce i praktyce, przy zachowaniu elastyczności w dopasowywaniu rozwiązań do zmieniających się potrzeb i preferencji odbiorców.

Plan został opracowany na lata 2026-2028 przez samorząd gminy we współpracy z pracownikami ośrodka pomocy społecznej, przy udziale grona ekspertów i przedstawicieli organizacji pozarządowych działających w regionie. Dokument przygotowano w oparciu o diagnozę sytuacji i potrzeb lokalnych, Strategię rozwoju usług społecznych, politykę publiczną do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego (RPDI), a także z uwzględnieniem innych europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.

Plan określając główne kierunki zmian w systemie usług społecznych odpowiada na zdiagnozowane wyzwania, w tym w szczególności te związane ze zmianami demograficznymi skutkującym postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto określa kierunki zmian w obszarze świadczenia usług dla osób starszych, dzieci i ich rodzin, osób z niepełnosprawnościami oraz osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie zdrowia psychicznego. W trakcie jego przygotowywania wzięto pod uwagę sytuację i prognozowane zmiany na rynku pracy, przeobrażenia w obrębie rodziny, wyzwania związane z zaspokajaniem potrzeb edukacyjnych i kulturalnych mieszkańców, a także ryzyka socjalne i procesy prowadzące do wzrostu zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Dokument obejmuje sześć rozdziałów składających się na dwie zasadnicze części – diagnostyczną i wdrożeniową. W części pierwszej (rozdział drugi i trzeci) zawarto uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych, diagnozę i analizę potrzeb (zawierającą dane na temat sytuacji demograficznej i społecznej gminy, problemów społecznych oraz realizowanych usług), a także inwentaryzację zasobów jakimi dysponuje lokalny system pomocy społecznej. Druga część – wdrożeniowa (rozdziały od czwartego do szóstego), zawiera zarówno opis planowanych do realizacji działań (podzielonych na 3 obszary interwencji: 1. osoby starsze, 2. dziecko i rodzina, 3. osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, jak i analizę kosztów realizacji Planu oraz opis systemu jego monitorowania i oceny. Dokument zawiera również spis skrótów oraz słownik kluczowych pojęć ułatwiający zrozumienie charakteru i specyfiki poszczególnych usług.

Oddajemy plan z przekonaniem, że dzięki jego realizacji w naszej gminie powstaną warunki do przyjaznego i optymalnego rozwoju usług środowiskowych zaspakajających potrzeby naszych mieszkańców zarówno w obszarze profilaktyki, jak i wsparcia.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH

Powiązanie celów strategicznych gminy z dokumentami krajowymi i regionalnymi jest istotne dla zapewnienia spójności działań rozwojowych oraz efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów. Umożliwia to lepsze dostosowanie lokalnych inicjatyw do priorytetów krajowych i wojewódzkich, co sprzyja zwiększeniu skuteczności podejmowanych działań oraz ułatwia pozyskiwanie środków zewnętrznych.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie celów Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka z celami Strategii rozwoju usług społecznych - polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2025 oraz Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego 2021-2027 i Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Warka na lata 2021 – 2030.

Ponadto, Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka na lata 2026-2028 został opracowany zgodnie z Ogólnopolskimi Wytycznymi Tworzenia Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych, co zapewnia jego spójność z krajowymi standardami planowania i realizacji polityki społecznej.

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Dokument	Zgodność
Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 roku)	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka na lata 2026-2028 są zgodne z: • Cel strategiczny 1: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci. • Cel strategiczny 2. Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu • Cel strategiczny 3. Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności • Cel strategiczny 4. Stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2025	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka na lata 2026-2028 są zgodne z: • Cel 1. Zintegrowanie regionalnych celów i działań operacyjnych dotyczących rozwoju usług społecznych oraz procesu Deinstytucjonalizacji w spójny proces działań adresowanych przede wszystkim do podmiotów lokalnych, odpowiedzialnych za organizowanie, dostarczanie i finansowanie tych usług ze środków własnych lub z innych źródeł, w tym z budżetu państwa • Cel 2. Silniejsze powiązanie dostępnych źródeł finansowania, w szczególności funduszy europejskich, a także innych źródeł finansowych dostępnych w województwie z regionalnymi i lokalnymi celami i działaniami w obszarze usług społecznych. • Cel 3. Wytyczenie oczekiwanych kierunków rozwoju usług i Deinstytucjonalizacji na poziomie lokalnym i ponadlokalnym m.in. poprzez działania finansowe
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego 2021-2027	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka na lata 2026-2028 są zgodne z: • Cel strategiczny 1 Silniejszy wymiar społeczny powiatu wspierający wzrost populacji i aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym • Cel strategiczny 2 Pomoc społeczna dostosowana do potrzeb i wyzwań w wymiarze społecznym Powiatu

Dokument	Zgodność
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Warka na lata 2021 – 2030	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka na lata 2026-2028 są zgodne z: • Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału społecznego i podnoszenie aktywności mieszkańców Cele operacyjne: ➤ 1. Dostosowanie jakości usług społecznych, edukacyjnych, kulturowych i ochrony zdrowia do potrzeb mieszkańców ➤ 3. Wspieranie i promocja postaw prospołecznych ➤ 4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i rozwojowi patologii społecznych

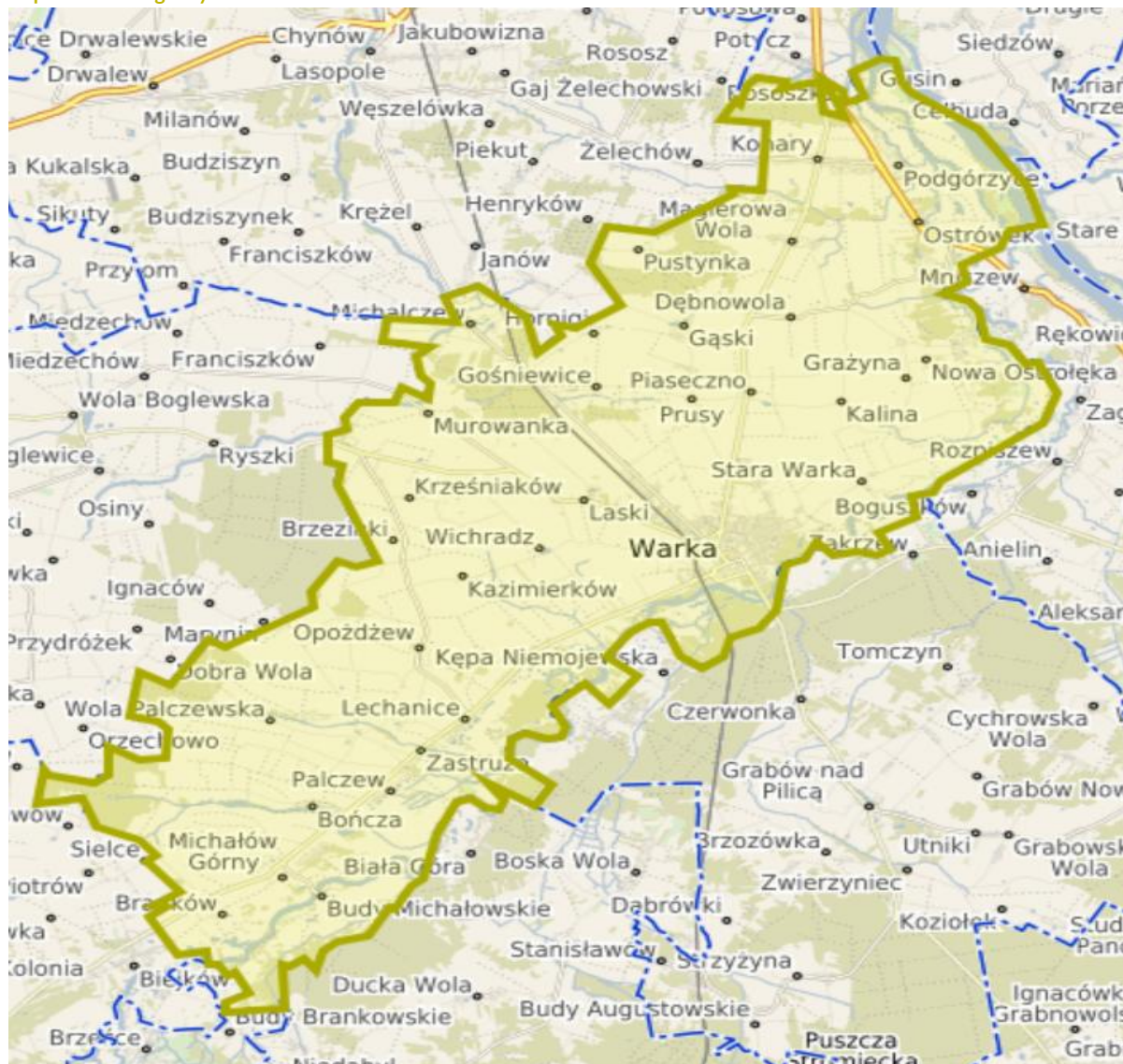
Źródło: opracowanie własne

3. DIAGNOZA

3.1.CHARAKTERYSTYKA GMINY WARKA

Warka jest gminą miejsko-wiejską znajdującą się w powiecie grójeckim w południowej części województwa mazowieckiego. Warka sąsiaduje z gminami Chynów i Jasieniec z powiatu grójeckiego, z gminami Białobrzegi, Promna i Stomiec z powiatu białobrzskiego, z gminą Góra Kalwaria z powiatu piaseczyńskiego, z gminą Sobienie-Jeziory z powiatu otwockiego, z gminą Wilga z powiatu garwolińskiego oraz z gminami Grabów nad Pilicą i Magnuszew z powiatu kozienickiego. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii gmina Warka obejmuje powierzchnię 202,3 km². Przebieg granic gminy Warka przedstawia poniższa **Mapa 1**.

Mapa 1. Granice gminy Warka

Źródło: Geoportal

3.1.1. STRUKTURA SPOŁECZNA

Pod koniec 2024 roku w gminie zameldowanych było 18 510 osób, w tym 7 102 mieszkańców wsi i 11 408 mieszkańców miasta. Społeczność gminy składała się z 9 523 kobiet (51,45%) i 8 987 mężczyzn (48,55%), co oznacza spadek liczby mieszkańców o około 200 osób w porównaniu z rokiem 2023.

Dla porównania, pod koniec 2023 roku w gminie zameldowanych było 18 703 osoby (7 156 na wsi i 11 547 w mieście), w tym 9 616 kobiet (51,41%) i 9 087 mężczyzn (48,59%).

Podobny poziom zameldowania odnotowano w 2022 roku – 18 702 mieszkańców, w tym 7 155 na terenach wiejskich i 11 547 na terenach miejskich, z czego 9 615 stanowiły kobiety (51,41%), a 9 087 mężczyźni (48,59%). Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności gminy Warka w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 2**.

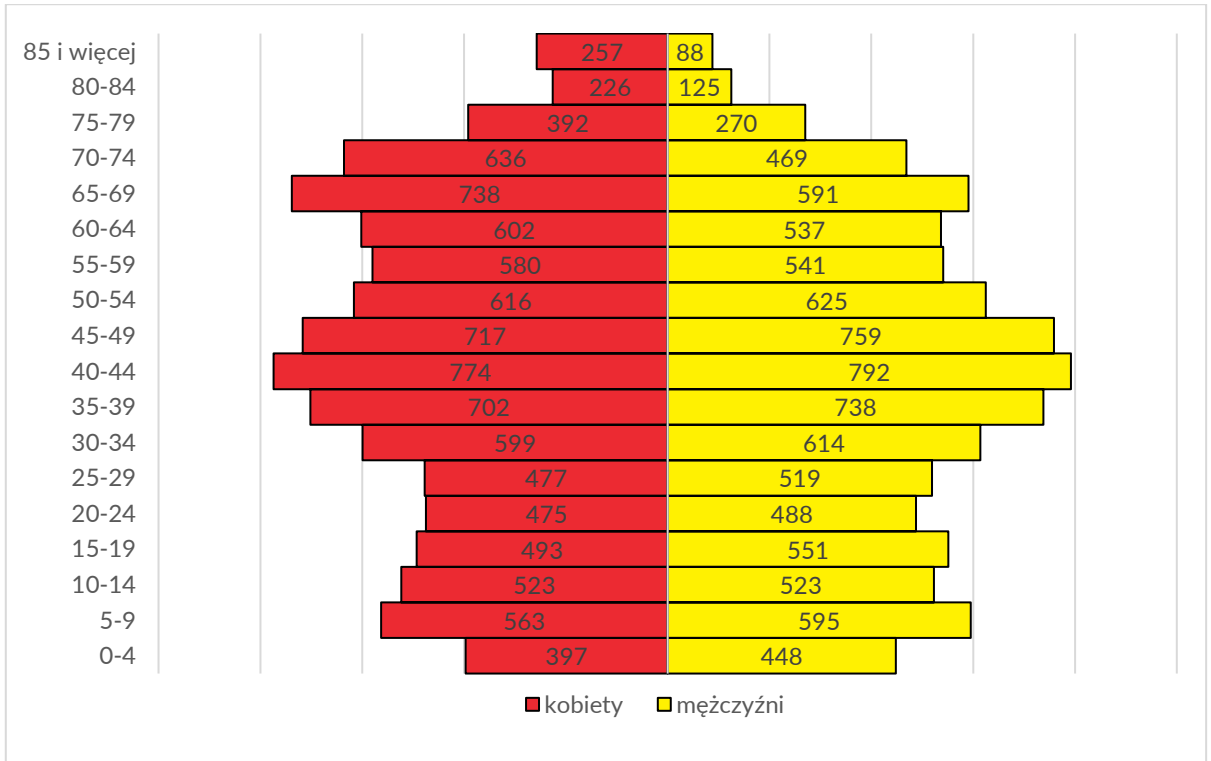
Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024

Liczba ludności ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
18 702	18 703	18 510	9 087	9 087	8 987	9 615	9 616	9 523

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy

W 2024 roku najliczniejszą grupę mieszkańców gminy Warka stanowiły osoby w wieku 40-44 lata (1 566 osoby) oraz 45-49 lat (1 476 osób). Najmniej mieszkańców jest w najstarszych przedziałach wiekowych 80-84 (351 osób) oraz 85 i więcej lat (345 osoby). W grupach wiekowych do 50 roku życia dominowali liczebnością mężczyźni (z wyjątkiem grupy wiekowej 10-14, w której było tyle samo kobiet co mężczyzn), w starszych kohortach dominują liczebnością kobiety. Szczegółowe dane dotyczące liczby mieszkańców gminy Warka w podziale na płeć oraz grupę wieku w 2024 roku przedstawia poniższy **Wykres 1**.

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Warka wykazuje tendencję wzrostową. W latach 2022–2024 odnotowano wzrost o 8,74%. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 31,1 osób w wieku poprodukcyjnym. Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2022–2024 rośnie. W latach 2022–2024 nastąpiła zmiana wartości z –1,9 w 2022 roku do –1,1 w 2024 roku, co daje zmianę o 42,11%. Szczegółowe dane dotyczące współczynnika obciążenia demograficznego oraz salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców przedstawia poniższa **Tabela 3**.

Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi ¹			Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ²		
2022	2023	2024	2022	2023	2024
28,6	30,0	31,1	-1,9	-2,6	-1,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Najliczniejszą grupą mieszkańców gminy Warka pod względem poziomu wykształcenia stanowią osoby posiadające wykształcenie średnie i policealne (32,29%) oraz zasadnicze zawodowe lub branżowe (19,78%). Mniejszą grupą są osoby o wykształceniu wyższym (17,33%). Najmniejsza liczba osób posiada wykształcenie gimnazjalne (2,73%), podstawowe (11,39%) lub podstawowe nieukończone (2,59%). Szczegółowe dane dotyczące poziomu wykształcenia mieszkańców gminy Warka w 2021 roku przedstawia poniższa Tabela 4.

Tabela 4. Poziom wykształcenia w 2021 roku

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Wyższe	3 265	17,33%
Średnie i policealne	6 084	32,29%
Zasadnicze zawodowe/ branżowe	3 727	19,78%
Gimnazjalne	514	2,73%
Podstawowe	2 146	11,39%
Podstawowe nieukończone	488	2,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2021

W 2024 roku w gminie Warka zarejestrowanych było 214 osób bezrobotnych, co stanowiło 1,16% ogólnej liczby mieszkańców gminy. W porównaniu do roku 2022 odnotowano wzrost bezrobocia o 0,21 pp. W kontekście mężczyzn odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 0,09 pp. ogólnej liczby mieszkańców, natomiast w przypadku kobiet odnotowano wzrost o 0,12 pp. Szczegółowe dane dotyczące poziomu bezrobocia w gminie Warka w latach 2022-2024 przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Poziom bezrobocia w latach 2022-2024

Bezrobocie rejestrowane	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	178	221	214	0,95%	1,18%	1,16%
Mężczyźni	90	95	105	0,48%	0,51%	0,57%
Kobiety	88	126	109	0,47%	0,67%	0,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.1.2. GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Warka w 2024 roku była długotrwała lub ciężka choroba. Świadczenia z tego tytułu otrzymało 130 osób, co stanowiło 0,70% ogólnej liczby mieszkańców. Kolejnymi najczęściej występującymi powodami były: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (128 osób) oraz ubóstwo (128 osób). W porównaniu do 2022 roku odnotowano spadek liczby przyznawanych świadczeń z powodu bezrobocia (o 29 osób), ubóstwa (o 71 osób), niepełnosprawności (o 10). W przypadku pozostałych powodów wartości pozostały na tym samym, bądź zbliżonym poziomie. Szczegółowe dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie Warka w latach 2022-2024 przedstawia poniższa Tabela 6.

Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024

Powód	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ubóstwo	199	173	128	1,06%	0,92%	0,69%

¹ Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na każde 100 osób w wieku produkcyjnym.

² Migracje na pobyt stały poza jednostkę w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

Powód	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Bezdomność	5	8	5	0,03%	0,04%	0,03%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	36	51	34	0,19%	0,27%	0,18%
- w tym wielodzietność	21	31	17	0,11%	0,17%	0,09%
Bezrobocie	99	104	70	0,53%	0,56%	0,38%
Niepełnosprawność	109	103	99	0,58%	0,55%	0,53%
Długotrwała lub ciężka choroba	127	103	130	0,68%	0,55%	0,70%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	192	128	128	1,03%	0,68%	0,69%
- w tym rodziny niepełne	64	51	46	0,34%	0,27%	0,25%
- w tym rodziny wielodzietne	67	25	32	0,36%	0,13%	0,17%
Przemoc w rodzinie	5	8	5	0,03%	0,04%	0,03%
Alkoholizm	23	18	19	0,12%	0,10%	0,10%
Narkomania	3	1	0	0,02%	0,01%	0,00%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	6	5	0,03%	0,03%	0,03%
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	0	5	0	0,00%	0,03%	0,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03 oraz BDL GUS

3.2. ZASOBY GMINY WARKA

3.2.1 ISTNIEJĄCE NA TERENIE GMINY WARKA ZASOBY, PODMIOTY I ORGANIZACJE ORAZ USŁUGI SPOŁECZNE

W gminie Warka działa Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy ulicy Wójtowskiej 1, który realizuje działania na rzecz wszystkich grup społecznych. **Tabela 7** przedstawia podstawowe informacje dotyczące jego funkcjonowania.

W 2024 roku ośrodek zatrudniał 16 pracowników (co odpowiada 15,25 etatu), co przekładało się na 0,86 pracownika na 1 000 mieszkańców. W porównaniu do lat poprzednich odnotowano wzrost liczby zatrudnionych w stosunku do 2023 roku (15 osób), ale nadal mniej niż w 2022 roku (17 osób). Ośrodek finansowany jest głównie ze środków na zadania własne oraz zlecone z budżetu państwa, jak również z Funduszu Pomocy. W latach 2022–2024 zmniejszył się udział środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, co wynika z wygaszania programów pomocowych związanych z pandemią.

Środki finansowe oraz zasoby kadrowe mają ogromne znaczenie dla sprawnej realizacji zadań, a dane z lat 2022–2024 wskazują na wzrost kosztów utrzymania ośrodka – w 2024 roku wydatki te wyniosły 1 696 839,34 zł, co oznacza wzrost o ponad 50% względem roku 2022. Wskazuje to na rosnące potrzeby organizacyjne i operacyjne M-GOPS w Warce, związane przede wszystkim z rosnącymi kosztami funkcjonowania.

Ponadto mieszkańcy gminy Warka korzystają również z usług oferowanych przez jednostki powiatowe:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – jednostka organizacyjna pomocy społecznej na szczeblu powiatowym.
- Cztery Powiatowe Domy Pomocy Społecznej – trzy prowadzone przez powiat oraz jeden przez podmiot zewnętrzny na zlecenie powiatu. Znajdują się one w Nowym Mieście nad Pilicą (2), Tomczycach (1) i Leszniewoli (1). Łączna liczba miejsc wynosi 306.
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Łychowskiej Woli – posiada 32 miejsca
- Placówka specjalistycznego poradnictwa rodzinnego

W 2024 roku w **Domach Pomocy Społecznej** przebywało łącznie 21 mieszkańców gminy Warka, która z tego tytułu opłacały pobyt na łączną kwotę 1 050 291 zł, co w przeliczeniu na 1 osobę stanowi koszt 50 013,86 zł.

Tabela 7. Podstawowe informacje o Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Warce

Informacja	2022	2023	2024
Lokalizacja (miasto/wieś)	Miasto	Miasto	Miasto
Liczba personelu	17	15	16
Liczba personelu w przeliczeniu na etaty	16,75	14,75	15,25
Liczba personelu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców	0,91	0,80	0,86
Źródła i wysokości finansowania	Zadania własne - 3.583.734,29; zadania zlecone - 14.770.811,60 Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 - 8.057.563,00 Fundusz Pomocy - 5.489.587,96	Zadania własne - 3.705.881,50; zadania zlecone - 5.646.759,62 Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 - 12.240,00 Fundusz Pomocy - 811.568,14	Zadania własne - 4.579.982,57; zadania zlecone - 6.456.408,57 Fundusz Pomocy - 189.336,30
Koszty utrzymania	1.108.041,54	1.219.852,09	1.696.839,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-05, MRiPS-06

W latach 2022–2024 uległa zmniejszeniu liczba rodzin oraz osób otrzymujących świadczenia. Biorąc pod uwagę rodziny objęte wsparciem w postaci świadczeń, ich liczba zmniejszyła się o 15,58%, a liczba osób spadła o 23,65%. Wzrosła za to liczba rodzin otrzymujących pomoc w ramach pomocy socjalnej o 9,21%. Szczegółowe dane dotyczące liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 8**.

Tabela 8. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022-2024

Rodzaj świadczeń	Liczba osób			Liczba rodzin		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Świadczenia ogółem	203	169	155	154	138	130
w tym:						
Świadczenia pieniężne	130	109	102	127	106	101
Świadczenia niepieniężne	80	63	54	56	46	43
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	0	0	0	0	0	0
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	203	169	155	154	138	130
Pomoc udzielana w ramach pomocy socjalnej	X	X	X	228	239	249

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

Łączna kwota świadczeń z pomocy społecznej przekazanych w ramach zadań własnych gminy Warka w 2024 roku wyniosła 851 832 zł. W porównaniu do roku 2022 był to spadek łącznej kwoty świadczeń o 4,56%. Biorąc pod uwagę poszczególne rodzaje świadczeń, największą kwotą w 2024 roku charakteryzowały się zasiłki stałe (468 135 zł), którymi objęto 56 osób. Kolejnymi świadczeniami były usługi opiekuńcze, z których skorzystało 16 osób, a ich koszt wyniósł 221 804 zł oraz zasiłki okresowe, których koszt wyniósł 29 875 zł, a skorzystało z nich 16 osób. Szczegółowe dane dotyczące liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych w latach 2022-2024 w gminie Warka przedstawia poniższa **Tabela 9**.

Tabela 9. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych w latach 2022-2024 wraz z kwotą świadczeń

Rodzaj świadczeń	Liczba osób			Liczba rodzin			Kwota świadczeń [PLN]		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	203	169	155	154	138	130	892 513	779 586	851 832
W tym:									
Zasiłki stałe	61	63	56	59	61	54	411 896	367 981	468 135
Zasiłki okresowe	20	23	16	20	23	16	38 161	36 573	29 875
Schronienie	2	2	1	2	2	1	22 188	22 578	20 540
Posiłek	55	43	37	31	26	24	38 123	30 580	26 712
Usługi opiekuńcze – ogółem	18	16	16	18	16	16	287 509	205 578	221 804
Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	X	X	X	112	101	86	X	X	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

3.2.2. USŁUGI ŚWIADCZONE W ŚRODOWISKU

Gmina Warka realizuje szereg usług środowiskowych, które wspierają osoby z niepełnosprawnościami, seniorów oraz ich opiekunów, promując aktywność społeczną, samodzielność i integrację w lokalnej społeczności.

Warsztat Terapii Zajęciowej (WTZ) w Warce, prowadzony przez Stowarzyszenie na rzecz dzieci i osób niepełnosprawnych „Tęcza”, oferuje rehabilitację społeczną, fizyczną, psychologiczną i zawodową dla osób z różnym stopniem niepełnosprawności.

Program „Senior+” w Gminie Warka umożliwia seniorom aktywne uczestnictwo w życiu społecznym poprzez m.in. aktywność fizyczną, udział w spotkaniach integracyjnych oraz wspólne spędzanie czasu.

Program „Opieka 75+” skierowany jest do osób w wieku 75 lat i więcej, które są samotne lub samodzielnie gospodarują. Celem programu jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, dostosowanych do indywidualnych potrzeb i stanu zdrowia uczestników. Od 2025 roku M-GOPS w Warce organizuje również program Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością.

W gminie dostępny jest również Program „Opieka wytchnieniowa”, którego zadaniem jest odciążenie opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez czasowe przejęcie obowiązków opiekuńczych. Program ten wzmacnia system usług środowiskowych, zapewniając wsparcie zarówno osobom zależnym, jak i ich opiekunom.

Istnieje również forma wsparcia seniorów, polegająca na zapewnieniu tzw. „opieki na odległość” za pomocą opaski bezpieczeństwa lub innego typu urządzenia bezpieczeństwa, o podobnej funkcjonalności jak opaska bezpieczeństwa, oparta jest na najnowszych rozwiązaniach cyfrowych w zakresie teleopieki.

Teleopieka stanowi nowoczesną formę sprawowania opieki nad osobami starszymi, z niepełnosprawnościami, którzy czasowo lub na stałe wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. To dobre rozwiązanie, szczególnie dla osób samotnych, które nie potrzebują usług całodobowych i nie korzystają na co dzień z usług opiekuńczych czy specjalistycznych usług opiekuńczych. Jednocześnie może stanowić istotne uzupełnienie wsparcia realizowanego w postaci ww. usług. W gminie Warka realizowane są usługi opiekuńcze poprzez świadczenie „opieki na odległość” na rzecz osób w wieku 60 lat i więcej poprzez dofinansowanie zakupu lub dzierżawy oraz kosztów użytkowania tzw. opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa;

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (PPP) wspiera dzieci, młodzież i rodziny poprzez diagnozę, terapię i poradnictwo edukacyjno-wychowawcze. Wszystkie te działania tworzą spójny system wsparcia społecznego w gminie.

3.3. DIAGNOZA POTRZEB MIESZKAŃCÓW W PODZIALE NA OBSZARY WSPARCIA

OBSZAR WSPARCIA OSÓB STARSZYCH

W gminie Warka obserwuje się pewne wyzwania związane z jakością życia osób starszych, szczególnie tych mniej partycypujących w życiu społecznym. Choć dla seniorów dostępna jest pewna oferta aktywizująca – m.in. zajęcia sportowe w CeSiR, wydarzenia kulturalne, potańcówki czy działalność organizacji pozarządowych i Uniwersytetu Trzeciego Wieku – z tych możliwości najczęściej korzystają osoby już aktywne, zorientowane w środowisku lokalnym i posiadające odpowiednie kontakty.

Dla wielu seniorów istotną barierą jest poczucie wykluczenia technologicznego oraz lęk przed światem zewnętrznym. Przykładowo, osoby starsze mają trudności z obsługą kas samoobsługowych czy zakupem biletów kolejowych, które po godzinie 16:00 dostępne są wyłącznie online. Dla części z nich to wystarczający powód, by całkowicie zrezygnować z podróży czy aktywności poza domem. Podobne trudności dotyczą korzystania z usług publicznych przeniesionych do kanałów cyfrowych.

Problemy infrastrukturalne również wpływają negatywnie na komfort życia osób starszych – brak wind w blokach, wysokie schody czy brak miejsca na przechowanie balkoników w budynkach mieszkalnych znacznie ograniczają samodzielność i mobilność. Dostępny transport miejski i okazjonalny nie zawsze odpowiada realnym potrzebom seniorów, szczególnie tych mieszkających w oddalonych częściach gminy.

Problemem społecznym jest również samotność oraz pogłębiające się uzależnienia – obserwuje się przypadki osób, które po przejściu na emeryturę popadły w uzależnienie od alkoholu, nierzadko jako wynik braku celu, wsparcia i zajęcia. Dotyczy to nie tylko osób w podeszłym wieku, ale także osób około 50.–60. roku życia, które – wskutek wczesnego przejścia na emeryturę – nie odnajdują się w nowej rzeczywistości.

Obecnie brak jest systemowego rozwiązania, które pozwalałoby na szybkie wychwytywanie osób wchodzących w wiek emerytalny i proponowanie im dostosowanych form aktywności oraz wsparcia już na tym etapie. Tego typu wczesna interwencja mogłaby zapobiegać pogłębianiu się samotności, izolacji i problemów psychicznych lub uzależnień.

OBSZAR WSPARCIA RODZIN Z DZIEĆMI

Rodziny z dziećmi w gminie Warka korzystają z dostępnych form wsparcia, takich jak pomoc oferowana przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, poradnie psychologiczne, placówki edukacyjne (z obecnością psychologów szkolnych), Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych czy organizacje pozarządowe. Istnieje również możliwość uzyskania wsparcia prawnego, pomocy finansowej, opieki wytchnieniowej oraz uczestnictwa w zajęciach sportowo-rekreacyjnych.

Mimo wszystko jednak nadal rodziny zmagają się z wyzwaniami, które wymagają bardziej zindywidualizowanego, kompleksowego podejścia. Do najczęściej identyfikowanych trudności należą problemy wychowawcze, kryzysy emocjonalne, uzależnienia (zwłaszcza alkoholowe), przemoc domowa oraz współwystępujące trudności w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i dorosłych.

Ważną barierą w skutecznym korzystaniu z dostępnych usług jest ograniczona świadomość społeczna, obawy związane z oceną otoczenia, a także wstyd przed ujawnieniem trudności wychowawczych czy problemów zdrowotnych dzieci. Część rodzin nie zgłasza się po pomoc ze względu na lęk przed stygmatyzacją lub formalnymi procedurami.

Istotnym wyzwaniem są również kwestie finansowe i organizacyjne, które ograniczają możliwości wdrażania optymalnych rozwiązań – na przykład zapewnienia nauczycieli wspomagających dla dzieci z niepełnosprawnościami. Rodziny wskazują również na trudności w poruszaniu się w systemie wsparcia i złożoność procedur, które mogą zniechęcać do podejmowania działań pomocowych.

W gminie istnieją zaangażowane instytucje oraz osoby gotowe do współpracy z rodzinami, jednak potrzeby wskazują na konieczność dalszego wzmocnienia systemu wsparcia – szczególnie w zakresie zdrowia psychicznego, przeciwdziałania przemocy, wczesnej interwencji oraz tworzenia przestrzeni bezpiecznego, nieoceniającego kontaktu dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

W kontekście zidentyfikowanych wyzwań istotna jest również potrzeba zapewnienia rodzinom wsparcia w postaci asystenta rodziny. Forma ta pozwala na indywidualną, długofalową pracę z rodziną w jej środowisku zamieszkania, ukierunkowaną na wzmocnienie kompetencji wychowawczych, organizacyjnych i opiekuńczych. Asystent rodziny pełniłby rolę koordynatora wsparcia, pomagając rodzinom w poruszaniu się po systemie instytucjonalnym, motywując do korzystania z dostępnych usług oraz wspierając w sytuacjach kryzysowych. Szczególne znaczenie ma to w przypadku rodzin doświadczających wielowymiarowych trudności, w tym problemów wychowawczych, uzależnień czy kryzysów zdrowia psychicznego, gdzie potrzebne jest systematyczne i oparte na relacji wsparcie.

Na terenie gminy Warka osoby z niepełnosprawnościami oraz doświadczające trudności w obszarze zdrowia psychicznego napotykają na szereg wyzwań związanych z codziennym funkcjonowaniem. Ograniczenia wynikające ze stanu zdrowia mogą wpływać na możliwości podejmowania pracy, uczestnictwa w życiu społecznym czy korzystania z dostępnych usług.

Do najczęściej wskazywanych trudności należą ograniczone możliwości finansowe, które utrudniają korzystanie z leczenia specjalistycznego i rehabilitacji, a także przeszkody w swobodnym poruszaniu się, wynikające zarówno z indywidualnych ograniczeń, jak i z niedostosowania części przestrzeni publicznej. Problem stanowi również ograniczony dostęp do specjalistycznych świadczeń opieki zdrowotnej i rehabilitacyjnej oraz niewystarczająca liczba miejsc pracy dostosowanych do możliwości osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W przestrzeni publicznej wciąż występują bariery architektoniczne, a korzystanie z transportu publicznego bywa utrudnione ze względu na brak pełnego dostosowania go do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością.

3.4. ANALIZA POTRZEB

3.4.1. POTRZEBY W ZAKRESIE ŚWIADCZONYCH USŁUG ORAZ USŁUGI DEFICYTOWE

W przypadku rodzin z dziećmi główne potrzeby dotyczą:

- dostępu do długoterminowego wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla dzieci i dorosłych (szczególnie w kontekście zdrowia psychicznego, współzależności, traumy domowej),
- uproszczenia procedur i ograniczenia barier biurokratycznych,
- wsparcia w sytuacjach przemocy domowej i uzależnień, z uwzględnieniem odpowiednio szybkiej reakcji i współpracy między służbami,
- zwiększenia dostępności nauczycieli wspomagających i edukacji indywidualnej dla dzieci z niepełnosprawnościami,
- utworzenia bezpiecznych, anonimowych przestrzeni pomocy dla osób, które zmagają się z trudnościami, ale obawiają się stygmatyzacji.

W przypadku osób starszych potrzeby koncentrują się na:

- zwiększeniu dostępności usług transportowych i asystenckich, umożliwiających codzienne funkcjonowanie (np. wizyty lekarskie, zakupy, załatwianie spraw urzędowych),
- wsparciu technologicznym i edukacyjnym w zakresie obsługi podstawowych narzędzi (np. bilety online, urządzenia samoobsługowe),
- likwidowaniu barier architektonicznych (np. brak wind, schody),
- przeciwdziałaniu samotności i izolacji – szczególnie wśród seniorów przechodzących na wcześniejszą emeryturę lub nieuczestniczących w zorganizowanych formach aktywności,
- stworzeniu systemu wczesnego reagowania i aktywizowania osób wchodzących w wiek emerytalny,
- ułatwieniu dostępu do grup i inicjatyw społecznych dla seniorów niezależnie od ich wcześniejszych kontaktów środowiskowych.

W przypadku osób z niepełnosprawnościami i w kryzysie zdrowia psychicznego zidentyfikowane problemy i potrzeby dotyczą:

- zwiększenie dostępności specjalistycznych świadczeń opieki zdrowotnej i rehabilitacyjnej,

- zapewnienie wsparcia finansowego w zakresie leczenia, rehabilitacji i zakupu sprzętu pomocniczego,
- likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i budynkach użyteczności publicznej,
- dostosowanie transportu publicznego do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością,
- tworzenie i wspieranie miejsc pracy dostosowanych do możliwości osób z orzeczoną niepełnosprawnością,
- organizowanie form wsparcia społecznego i psychologicznego, w tym grup samopomocowych i zajęć integracyjnych,
- działania na rzecz zwiększenia świadomości społecznej i akceptacji dla osób z niepełnosprawnościami oraz w kryzysie zdrowia psychicznego,
- rozwój usług asystenckich i opiekuńczych wspierających codzienne funkcjonowanie,
- ułatwienie dostępu do informacji o przysługujących uprawnieniach, świadczeniach i formach pomocy.

USŁUGI DEFICYTOWE

- długofalowa pomoc psychologiczna i psychiatryczna,
- specjalistyczne wsparcie środowiskowe „blisko człowieka” (asystenci rodziny, opiekunowie środowiskowi, terapeuci),
- elastyczne formy wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i wstydem przed korzystaniem z pomocy,
- mechanizmy „wyłapywania” osób w kryzysie – zarówno rodzin z narastającymi problemami, jak i osób starszych przeżywających samotność i marginalizację.

3.4.2. POTRZEBY PODMIOTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

POTRZEBY KADROWE I PROFESJI SPOŁECZNYCH

W Gminie Warka dostrzega się potrzebę dalszego wzmocnienia zasobów kadrowych w obszarze usług społecznych, aby jak najlepiej odpowiadać na rosnące potrzeby mieszkańców. Szczególnie ważne jest zwiększenie liczby pracowników socjalnych, którzy odgrywają kluczową rolę w diagnozowaniu potrzeb mieszkańców, koordynowaniu wsparcia oraz wspieraniu osób i rodzin w różnych sytuacjach życiowych.

Równocześnie istotne jest zapewnienie odpowiedniego wsparcia w zakresie zarządzania placówkami dla seniorów, w tym poprzez zatrudnienie kierownika Klubu „Senior+”, który umożliwi sprawną organizację działań animacyjnych, koordynację oferty oraz współpracę z partnerami lokalnymi.

W M-GOPS w Warce istnieje potrzeba zatrudnienia asystenta rodziny. Potrzeba ta wynika z trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę. Przydzielenie rodzinom asystenta następuje na wniosek pracownika socjalnego, sądu, innych instytucji (np. szkoły) lub samej rodziny, która czuje potrzebę wsparcia w kryzysie życiowym czy wychowawczym, aby stworzyć dzieciom bezpieczne warunki i zwiększyć samodzielność rodziców. Zadaniem asystenta jest wsparcie w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, motywowanie do korzystania z innych form pomocy, a także praca nad rozwojem umiejętności opiekuńczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

W kontekście kadr wyzwaniem pozostaje również wymóg posiadania przez niektóre stanowiska specjalistycznej wiedzy z zakresu organizacji pomocy społecznej. Jest to istotne dla prawidłowego funkcjonowania jednostek i zapewnienia wysokiej jakości świadczonych usług. W praktyce ograniczona dostępność osób z takimi kwalifikacjami stanowi wyzwanie, które wymaga uwagi w procesie planowania i rozwoju kadr społecznych.

POTRZEBY PODMIOTÓW I ORGANIZACJI

Gmina Warka wykazuje potrzebę wzmocnienia sektora ekonomii społecznej poprzez powołanie nowych podmiotów, które odpowiadałyby na lokalne wyzwania społeczne. W szczególności potrzebne jest:

1. Utworzenie spółdzielni socjalnej

Spółdzielnia socjalna mogłaby zatrudniać osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, zapewniając im wsparcie i aktywizację zawodową. Jej działalność mogłaby obejmować m.in. usługi porządkowe, opiekuńcze czy gastronomiczne, wspierając rozwój usług lokalnych.

2. Powołanie przedsiębiorstwa ekonomii społecznej

Przedsiębiorstwo takie mogłoby łączyć działalność gospodarczą z misją społeczną, tworząc miejsca pracy i budując lokalną współpracę. Jego działalność mogłaby uzupełniać ofertę usług komunalnych lub edukacyjno-kulturalnych.

3. Rozwój innych podmiotów ekonomii społecznej

Gmina potrzebuje również większej liczby organizacji społecznych działających w obszarach takich jak edukacja, kultura, opieka czy integracja społeczna. Ich rozwój pozwoliłby na lepszą realizację lokalnych programów społecznych i wzmacnianie współpracy między mieszkańcami.

3.4.3. PRZYCZYNY OGRANICZEŃ W REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

Do najważniejszych barier realizacji usług społecznych w gminie Warka należą:

1. Brak podmiotów

Na terenie gminy brakuje wystarczającej liczby podmiotów, które mogłyby świadczyć usługi społeczne, w tym podmiotów ekonomii społecznej, fundacji czy organizacji pozarządowych. Ogranicza to możliwość realizacji usług o charakterze opiekuńczym, wspierającym czy integracyjnym, szczególnie dla osób w trudnej sytuacji życiowej.

2. Ograniczone zasoby kadrowe

Kolejną barierą jest niedostatek wykwalifikowanej kadry do realizacji usług społecznych, zwłaszcza w obszarach wymagających specjalistycznej wiedzy, takich jak opieka nad osobami starszymi lub niepełnosprawnymi.

3. Brak zapotrzebowania na niektóre usługi

Nie wszystkie usługi społeczne cieszą się zainteresowaniem mieszkańców. Niektóre formy wsparcia są odbierane jako zbędne lub nieprzystające do lokalnych warunków i potrzeb. Z tego powodu część przedsięwzięć nie jest realizowana, mimo teoretycznej możliwości ich uruchomienia.

4. PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH

Zidentyfikowane potrzeby mieszkańców gminy Warka oraz wyzwania, z jakimi mierzą się lokalne instytucje, stanowiły podstawę opracowania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka na lata 2026–2028. Głównym celem Planu jest:

Rozwój kompleksowego i zintegrowanego systemu usług społecznych w gminie Warka, zapewniającego dostępność i adekwatność wsparcia dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin wychowujących dzieci.

Realizacja celu głównego będzie możliwa dzięki wdrożeniu celów szczegółowych, opracowanych z myślą o konkretnych grupach odbiorców wsparcia. Poniższy schemat przedstawia ich zestawienie.

Osoby starsze

- Rozwój kompleksowego i spójnego modelu opieki nad seniorami, uwzględniającego zarówno potrzebę aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, jak i zapewnienie praktycznego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

- Stworzenie dostępnego systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego, zapewniającego realny dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, psychologicznej i środowiskowej, wspierającego samodzielność oraz umożliwiającego aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym gminy Warka

Rodziny z dziećmi

- Poszerzenie zakresu wsparcia dla rodzin z dziećmi, w szczególności tych doświadczających trudności wychowawczych, przemocy domowej oraz problemów związanych z uzależnieniami.

W kolejnej części przedstawiono zestaw działań przyporządkowanych do poszczególnych celów szczegółowych, uporządkowanych według obszarów wsparcia. Dla każdego działania określono planowany okres realizacji, jednostki odpowiedzialne za wdrożenie oraz potencjalne źródła finansowania.

4.1.OSOBY STARSZE

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e	Źródło finansowania
1. Rozwój kompleksowego i spójnego modelu opieki nad seniorami, uwzględniającego zarówno potrzebę aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, jak i zapewnienie praktycznego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.	1.1. Rozszerzenie usługi dowozu ciepłych posiłków (obiadów) dla mieszkańców obszarów wiejskich gminy.	2026-2028	M-GOPS Warka	Fundacja Biedronki, Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
	1.2. Wsparcie w urzędzie dla seniorów przy załatwianiu spraw urzędowych.	2026-2028	UG Warka	Bezkosztowo
	1.3. Rozwój wydarzeń/zajęć aktywizujących seniorów i integrujących ich ze społecznością lokalną.	2026-2028	M-GOPS Warka, NGO	Środki własne gminy, Środki zewnętrzne,
	1.4. Pozyskanie środków zewnętrznych na utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów.	2026-2028	M-GOPS Warka	Środki zewnętrzne, Środki własne gminy
	1.5. Rozwój usług teleopieki.	2026-2028	M-GOPS Warka	Korpus Wsparcia Seniorów
	1.6. Wsparcie osób starszych poprzez zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych.	2026-2028	M-GOPS Warka	Program „Opieka 75+”, środki własne gminy
	1.7. Kontynuacja programu „Opieka wytchnieniowa”, który odciąży opiekunów i członków rodzin, zapewniając im czas na regenerację i lepsze radzenie sobie z obowiązkami opiekuńczymi.	2026-2028	M-GOPS Warka	Fundusz Solidarnościowy, program rządowy „Opieka wytchnieniowa”, środki własne gminy
	1.8. Funkcjonowanie dziennych form pobytu dla osób starszych np. Klubów Seniora.	2026-2028	M-GOPS Warka	Środki własne gminy, dotacje celowe z budżetu państwa,
	1.9. Organizacja działań informacyjnych podnoszących świadomość seniorów oraz ich rodzin na temat dostępnych usług i form wsparcia, a także promowanie zdrowego, aktywnego stylu życia.	2026-2028	M-GOPS Warka	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

4.2.OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI ORAZ OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e	Źródło finansowania
2. Stworzenie dostępnego systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego, zapewniającego realny dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, psychologicznej i środowiskowej, wspierającego samodzielność oraz umożliwiającego aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym gminy Warka	2.1. Kontynuacja programu Asystenta Osobistego Osoby z Niepełnosprawnością, realizowanego w gminie od 2025 roku.	2026-2028	M-GOPS Warka	Fundusz Solidarnościowy, środki własne gminy
	2.2. Organizowanie form wsparcia społecznego i psychologicznego, w tym grup samopomocowych i zajęć integracyjnych.	2026-2028	M-GOPS Warka	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
	2.3. Kontynuacja programu „Opieka wytchnieniowa” - rozwój usług opieki wytchnieniowej, które odciążą opiekunów i członków rodzin, zapewniając im czas na regenerację i lepsze radzenie sobie z obowiązkami opiekuńczymi.	2026-2028	M-GOPS Warka	Fundusz Solidarnościowy, program rządowy „Opieka wytchnieniowa”, środki własne gminy
	2.4. Organizacja szkoleń dla opiekunów, opiekunów nieformalnych osób z niepełnosprawnościami, w tym m.in. w zakresie opieki, pielęgnacji, dietytyki.	2026-2028	M-GOPS Warka	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Środki własne gminy

4.3.DZIECKO I RODZINA

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e	Źródło finansowania
3. Poszerzenie zakresu wsparcia dla rodzin z dziećmi, w szczególności tych doświadczających trudności wychowawczych, przemocy domowej oraz problemów związanych z uzależnieniami.	3.1. Rozwój usług psychologicznych na terenie gminy, w tym organizacja terapii rodzinnych.	2026-2028	M-GOPS Warka	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Środki własne gminy, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, środki własne gminy
	3.2. Kontynuacja zapewnienia rodzinom wsparcia w postaci Asystenta rodziny.	2026-2028	M-GOPS Warka	Rządowy program wspierania rodziny "Asystent rodziny w 2025 r.", środki własne gminy
	3.3. Wspieranie rodziny – warsztaty dla rodzin, usługi pracownika socjalnego.	2026-2028	M-GOPS Warka	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Środki własne gminy, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, środki własne gminy
	3.4. Wsparcie rodzin z dziećmi, w szczególności przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze poprzez pracę socjalną i asystenturę rodzinną.	2026-2028	M-GOPS Warka	Środki własne gminy, dotacje celowe z budżetu państwa
	3.5. Wspieranie rodzin poprzez działania profilaktyczne – profilaktyka antyalkoholowa oraz wspieranie specjalistyczne uzależnionych i współuzależnionych.	2026-2028	M-GOPS Warka	Środki własne gminy
	3.6. Rozszerzenie działalności świetlicy opiekuńczo-wychowawczej o warsztaty TUS.	2026-2028	M-GOPS Warka	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, środki własne gminy, dotacje z budżetu państw
	3.7. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży, w tym poprzez udział w szkoleniach i superwizjach.	2026-2028	M-GOPS Warka	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, środki własne gminy, Krajowy Fundusz Szkoleniowy

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e	Źródło finansowania
	3.8. Rozwój usług opieki wytchnieniowej, które odciążą opiekunów i członków rodzin, zapewniając im czas na regenerację i lepsze radzenie sobie z obowiązkami opiekuńczymi.	2026-2028	M-GOPS Warka	Fundusz Solidarnościowy, program rządowy „Opieka wytchnieniowa”, środki własne gminy
	3.9. Kampanie informacyjne i edukacyjne. Organizacja kampanii edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat dostępnych usług wsparcia rodzin, informowanie o prawach i możliwościach korzystania z tych usług.	2026-2028	M-GOPS Warka	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, środki własne gminy
	3.10. Wsparcie dla rodzin wielodzietnych z terenu Gminy w postaci Karty Dużej Rodziny, która stanowi system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w przedsiębiorstwach prywatnych.	2026-2028	M-GOPS Warka	Dotacje celowe z budżetu państwa, środki własne gminy

5. ZESTAWIENIE POTENCJALNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Zestawienie potencjalnych źródeł finansowania działań sformułowanych w rozdziale 4. - *Plan rozwoju usług społecznych* stanowi podstawę do skuteczniejszego rozpoznania i wykorzystania dostępnych możliwości finansowania usług społecznych. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka na lata 2026-2028 zakłada maksymalne wykorzystanie środków zewnętrznych - w szczególności funduszy Unii Europejskiej, dostępnych programów krajowych oraz środków z budżetu województwa – jako głównego źródła finansowania zaplanowanych działań. Środki własne gminy będą pełnić rolę uzupełniającą, starając się zapewnić ciągłość i stabilność realizacji przedsięwzięć.

Realizacja działań ujętych w niniejszym Planie opierać się będzie na następujących źródłach finansowania:

- środkach unijnych,
- środkach ministerialnych i funduszach krajowych,
- środkach z budżetu Województwa Mazowieckiego,
- środkach własnych gminy Warka,
- innych dostępnych funduszach i instrumentach zewnętrznych.

Poniżej przedstawiono zestawienie potencjalnych, szczegółowych źródeł finansowania działań ujętych w Planie. Zawarte w tabelach programy i fundusze odzwierciedlają aktualne możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Choć ich dostępność i warunki mogą ulegać zmianom w czasie, obecnie stanowią one solidną podstawę do planowania oraz inspirowania się przy pozyskiwaniu finansowania.

Tabela 10. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	6.6. Zdrowie pracowników	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Zdrowie psychiczne w pracy	Wsparcie zdrowia psychicznego pracodawców i pracowników, w tym profilaktyka wypalenia zawodowego.
	8.5. Usługi społeczne i zdrowotne	Osoby starsze	Dzienne Domy Opieki Medycznej	Tworzenie i wsparcie funkcjonowania placówek oferujących dzienną opiekę medyczną.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Mieszkania treningowe i wspomagane	Zapewnienie warunków do samodzielnego funkcjonowania osób wymagających wsparcia.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Wsparcie dla opiekunów osób zależnych poprzez czasowe przejęcie opieki.
		Osoby starsze	Aktywizacja seniorów	Zwiększenie samodzielności, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i aktywizacja seniorów.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Usługi asystenckie	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi teleopiekuńcze	Zdalne monitorowanie stanu zdrowia i bezpieczeństwa osób starszych lub niesamodzielnych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Transport dla osób potrzebujących wsparcia, np. do placówek zdrowotnych czy społecznych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Transport door-to-door	Indywidualny transport dla osób o ograniczonej mobilności.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi opiekuńcze	Świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie mieszkania	Adaptacja mieszkań do potrzeb osób starszych lub z niepełnosprawnościami.
	8.6. Usługi społeczne na rzecz rodzin	Rodziny z dziećmi	Mediacje rodzinne	Pomoc w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez mediacje.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Konsultacje i porady psychologiczne	Wsparcie psychologiczne, psychoedukacja i działania profilaktyczne.

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom	Terapeutyczne i społeczne wsparcie osób z problemem uzależnień oraz ich rodzin.
		Rodziny z dziećmi	Poradnictwo prawne	Udzielanie porad prawnych w zakresie funkcjonowania rodziny.
		Rodziny z dziećmi	Terapia rodzinna	Terapia dla rodzin przeżywających trudności we współżyciu społecznym lub emocjonalnym.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Psychoterapia indywidualna	Pomoc psychoterapeutyczna dla osób indywidualnych.
		Rodziny z dziećmi	Grupy wsparcia i warsztaty wychowawcze	Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i wymiana doświadczeń.
		Rodziny z dziećmi	Praca socjalna	Świadczenia pracy socjalnej na rzecz rodzin wymagających wsparcia.
	9.1. Rewitalizacja miast	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Likwidacja przeszkód utrudniających poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami.
		Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie obiektów	Przystosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprawa dostępności przestrzeni publicznej.
Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027	-	Wszyscy mieszkańcy	Paczki żywnościowe/posiłki oraz działania towarzyszące, - warsztaty i doradztwo.	Zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym podstawowej pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków oraz umożliwienie im udziału w bezpłatnych warsztatach na rzecz włączenia społecznego
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego - Program „Aktywny Maluch 2022-2029”	-	Rodziny z dziećmi	Usługi opieki nad dziećmi	Tworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) poprzez dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych oraz kosztów bieżących.
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego – projekt „Premia społeczna”	-	Wszyscy mieszkańcy	Opieka wytchnieniowa, Asystentura w rodzinnych domach pomocy, wsparcie w ośrodkach pomocy, specjalistyczne poradnictwo	Inicjatywa mająca na celu wsparcie lokalnych społeczności i samorządów w zapewnianiu dostępu do istotnych usług społecznych.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 11. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Budżet państwa (80% lub 50% w zależności od modułu)	Program senior+	Osoby starsze	Dzienne Domy „Senior +” i Kluby „Senior +	Moduł 1 – jednorazowe wsparcie finansowe na utworzenie i/lub wyposażenie ośrodka wsparcia Moduł 2– zapewnienie funkcjonowania już istniejących ośrodków wsparcia, utworzonych w ramach modułu 1.
	Budżet państwa - Fundusz Solidarnościowy	„Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Centra opiekuńczo-mieszkalne”	Osoby z niepełnosprawnościami	Centra opiekuńczo-mieszkalne	Stworzenie miejsc, gdzie osoby niepełnosprawne mogą zamieszkiwać na zasadach pobytu dziennego lub całodobowego, zapewniając im niezależność i samodzielność. Program adresowany jest do gmin i powiatów, które zorganizują usługi zamieszkiwania w formie pobytu dziennego lub całodobowego w Centrach.

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
	Budżet państwa (<80%) i budżet gminy (>20%)	Korpus Wsparcia Seniorów	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze dla seniorów	1. Pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (np. pomoc w robieniu zakupów, przygotowywaniu posiłków, sprzątanu), 2. Podstawowa opieka higieniczno-pielęgniarska (pomoc w myciu, ubieraniu, poruszaniu się), 3. Zapewnienie kontaktów z otoczeniem (pomoc w uczestniczeniu w wydarzeniach społecznych, zapewnienie towarzystwa), 4. Dofinansowanie zakupu i użytkowania opasek bezpieczeństwa lub innych urządzeń, 5. Wsparcie w utrzymaniu samodzielności w miejscu zamieszkania
	Budżet państwa (<60%) i budżet gminy (>40%)	„Opieka 75+”	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, a także tych które pozostają w rodzinie.
	Budżet państwa (100%)	„Za życiem”	Rodziny z dziećmi	Wsparcie rodzin z dziećmi	Kompleksowe wsparcie dla rodzin z dziećmi z ciężkimi niepełnosprawnościami lub nieuleczalnymi chorobami, a także dla kobiet w ciąży i ich rodzin. Wsparcie obejmuje m.in.: jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł, asystenci rodzin, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny, usługi wspierające i rehabilitacyjne.
	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - finansowany z budżetu państwa, pracodawców i innych źródeł	„Dostępna przestrzeń publiczna”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do przestrzeni publicznej, informacji i komunikacji, a także technologii, urządzeń oraz usług powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, na zasadzie równości z innymi osobami.
		„Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnością	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Wzrost niezależności osób z niepełnosprawnościami oraz ułatwienie im aktywności społecznej lub zawodowej poprzez zapewnienie dostępu do korzystania z samochodu osobowego.

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		„Dostępność ponad barierami”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Rozwój i zwiększenie dla osób z niepełnosprawnościami dostępności przestrzeni fizycznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, a także dostępności produktów i usług, w tym dotyczących turystyki, rekreacji i kultury.
		„Centra informacyjno-doradcze dla osób z niepełnosprawnościami”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi wspierające osoby z niepełnosprawnościami	Uruchomienie centrów oferujących kompleksowe wsparcie informacyjne, doradcze i eksperckie dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich otoczenia, w tym w zakresie doboru technologii asystujących.
		„Zajęcia klubowe w WTZ”	Osoby z niepełnosprawnościami	Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Rehabilitacja społeczna i zawodowa w formie warsztatów terapii zajęciowej.
		„Wsparcie Inicjatyw”	Osoby z niepełnosprawnościami	Integracja i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Promowanie działań na rzecz aktywizacji środowiska osób niepełnosprawnych
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (moduł 1 i 2) oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej (moduł 3)	Budżet państwa (80%) i budżet gminy (20%)	Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028	Rodziny z dziećmi	Opieka żywnościowa	Moduł 1 i 2 - zapewnia pomoc dzieciom, uczniom i młodzieży oraz obejmuje pomocą osoby dorosłe, zwłaszcza osoby starsze, chore, niepełnosprawne i samotne w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Moduł 3 - wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole.
Samorząd Województwa Mazowieckiego	Budżet Województwa Mazowieckiego (max. 80%)	„Wsparcie osób z niepełnosprawnościami na Mazowszu”	Osoby z niepełnosprawnościami	Dostęp do kultury dla osób z niepełnosprawnościami	Ułatwienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, poprzez możliwość skorzystania z ich oferty za preferencyjną cenę biletu, tj. 1 zł brutto za osobę z niepełnosprawnościami i 1 zł brutto za towarzyszącego jej opiekuna

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		„Mazowsze dla młodzieży”	Rodziny z dziećmi	Aktywizacja młodzieży	Tworzenie i rozwój Młodzieżowych Rad poprzez dofinansowanie działań edukacyjnych, promocyjnych oraz organizacyjnych. Dotacje obejmują m.in. szkolenia dla młodzieżowych radnych i ich opiekunów, kampanie informacyjne oraz realizację inicjatyw młodzieżowych.
		„Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych”	Wszyscy mieszkańcy	Integracja i aktywizacja mieszkańców	Zadania aktywizujące, integrujące i rozwijające lokalne społeczności poprzez zapewnienie podstawowej infrastruktury (takiej jak np. świetlice wiejskie, gminne/osiedlowe ośrodki kultury, domy kultury, domy pomocy społecznej, itp.) pełniące rolę tzw. „centrum integracyjno-kulturalne”
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Budżet państwa	Bon senioralny	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze	Program wsparcia finansowego dla osób powyżej 75. roku życia, które wymagają regularnej opieki i mają bliskich aktywnych zawodowo.

Źródło: opracowanie własne

6. SYSTEMY MONITOROWANIA I OCENY

System monitorowania realizacji, oceny skuteczności oraz pomiaru osiągania wskaźników Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka na lata 2026–2028 został opracowany w celu zapewnienia skutecznego nadzoru nad wdrażanymi działaniami oraz umożliwienia ich rzetelnej i obiektywnej oceny.

Szczególną uwagę położono na precyzyjne określenie metod ewaluacji, co pozwoli na kompleksową analizę wpływu podejmowanych działań na poprawę jakości życia mieszkańców oraz wspieranie rozwoju społecznego w gminie. Ewaluacja obejmie zarówno ocenę stopnia realizacji zaplanowanych zadań, jak i analizę osiągnięcia zakładanych wskaźników rezultatów i oddziaływania.

Monitoring wskaźników przypisanych do poszczególnych obszarów wsparcia będzie prowadzony w sposób systematyczny, z uwzględnieniem zarówno danych ilościowych, jak i jakościowych. Takie podejście umożliwi bieżące rozpoznawanie zmieniających się potrzeb społeczności lokalnej, szybkie reagowanie na pojawiające się wyzwania oraz elastyczne dostosowywanie planowanych działań. Dzięki temu możliwe będzie utrzymanie wysokiej skuteczności wdrażanych usług społecznych na terenie gminy Warka.

6.1. WSKAŹNIKI REZULTATU I PRODUKTU

Wskaźniki służące monitorowaniu realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka na lata 2026–2028 zostały przypisane do poszczególnych celów szczegółowych. Ich zastosowanie umożliwi ocenę stopnia realizacji głównego celu Planu.

Wskaźniki zostały pogrupowane zgodnie z obszarami interwencji, których dotyczą. Warto jednak podkreślić, że część z nich – ze względu na swój przekrojowy charakter – może odnosić się do więcej niż jednego obszaru wsparcia, mimo że formalnie przypisano je do konkretnego celu szczegółowego. Szczegółowy wykaz wskaźników monitorujących realizację poszczególnych celów szczegółowych przedstawia **Tabela 12**.

Tabela 12. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia

OSOBY STARSZE		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Rozwój kompleksowego i spójnego modelu opieki nad seniorami, uwzględniającego zarówno potrzebę aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, jak i zapewnienie praktycznego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.	Liczba gospodarstw domowych na obszarach wiejskich objętych usługą dowozu ciepłych posiłków (obiadów) w danym roku.
		Liczba zorganizowanych wydarzeń/zajęć aktywizujących seniorów i integrujących ich ze społecznością lokalną.
		Liczba zorganizowanych działań informacyjnych podnoszących świadomość seniorów oraz ich rodzin na temat dostępnych usług i form wsparcia oraz promujących zdrowy styl życia.
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI ORAZ W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
2.	Stworzenie dostępnego systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego, zapewniającego realny dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, psychologicznej i środowiskowej, wspierającego samodzielność oraz	Liczba zrealizowanych godzin wsparcia w ramach pracy Asystenta Osoby z Niepełnosprawnością.
		Liczba osób korzystających z usługi teleopieki.
		Liczba uczestników grup samopomocowych oraz zajęć integracyjnych.

	umożliwiającego aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym gminy Warka	
RODZINA Z DZIEĆMI		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
3.	Poszerzenie zakresu wsparcia dla rodzin z dziećmi, w szczególności tych doświadczających trudności wychowawczych, przemocy domowej oraz problemów związanych z uzależnieniami.	Liczba rodzin objętych wsparciem w ramach usług psychologicznych.
		Liczba zrealizowanych godzin wsparcia w ramach pracy Asystenta rodziny.
		Liczba osób korzystających z nowo utworzonego punktu konsultacyjnego.

Źródło: opracowanie własne

6.2.OPIS SYSTEMU MONITOROWANIA REALIZACJI PLANU I OSIĄGNIĘCIA WSKAŹNIKÓW

System monitorowania realizacji Planu oraz osiągania wskaźników w gminie Warka ma na celu zapewnienie skutecznego nadzoru nad postęmem wdrażania zaplanowanych działań oraz ocenę realizacji przyjętych celów. Efektywny monitoring stanowi kluczowy element sukcesu całego przedsięwzięcia, umożliwiając bieżące śledzenie zgodności działań z założeniami Planu, a także szybkie reagowanie i wprowadzanie korekt w przypadku pojawienia się trudności. System ten zapewni przejrzystość i odpowiedzialność w realizacji zadań, wspierając efektywne zarządzanie usługami społecznymi na terenie gminy Warka.

Monitoring realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka na lata 2026–2028 oraz ocena osiągania zaplanowanych wskaźników będzie prowadzona we współpracy z lokalnymi interesariuszami zaangażowanymi w przygotowanie i wdrażanie dokumentu, w tym:

- przedstawicielami władz gminy Warka,
- Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Warce,
- jednostkami organizacyjnymi gminy,
- organizacjami pozarządowymi,
- innymi partnerami społecznymi i instytucjonalnymi.

Pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej gromadzić będą dane dotyczące poszczególnych działań. Zebrane informacje – zgodne z określonymi wskaźnikami przypisanymi do celów szczegółowych – będą następnie analizowane przez zespół monitorujący.

Na podstawie wskaźników co roku będzie opracowywany będzie raport podsumowujący postępy w realizacji Planu. Wskaźniki stanowiąc będą podstawowe narzędzie oceny skuteczności działań oraz stopnia osiągnięcia zakładanych rezultatów.

6.3.OCENA SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI PLANU (EWALUACJA)

Ostatnim etapem wdrażania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka na lata 2026–2028 będzie przeprowadzenie ewaluacji podjętych działań. Jej głównym celem będzie ocena efektów oraz zasadności realizowanych interwencji społecznych. Ewaluacja pozwoli określić stopień realizacji celów zawartych w Planie, a także ocenić skuteczność i efektywność podejmowanych działań.

Proces ewaluacji zostanie przeprowadzony w dwóch etapach:

1. **Ewaluacja on-going (bieżąca)** – prowadzona w trakcie realizacji Planu, jako integralna część systemu monitorowania. Ma na celu regularną ocenę postępów w realizacji celów operacyjnych oraz identyfikację ewentualnych barier i wyzwań. Dzięki temu możliwe będzie bieżące dostosowywanie działań do zmieniającej się sytuacji społecznej i organizacyjnej. Ewaluacja ta

będzie realizowana przez pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce.

2. **Ewaluacja ex-post (końcowa)** – przeprowadzona po zakończeniu okresu obowiązywania Planu. Obejme analizę osiągniętych rezultatów, trwałości wdrożonych rozwiązań oraz efektywności wykorzystania zasobów – finansowych, kadrowych i organizacyjnych. Pozwoli to na ocenę rzeczywistego wpływu podejmowanych działań na jakość życia mieszkańców gminy Warka.

7. SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH

TABELE

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	7
Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024.....	10
Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne	11
Tabela 4. Poziom wykształcenia w 2021 roku.....	11
Tabela 5. Poziom bezrobocia w latach 2022-2024	11
Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024	11
Tabela 7. Podstawowe informacje o Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Warce	13
Tabela 8. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022-2024.....	13
Tabela 9. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych w latach 2022-2024 wraz z kwotą świadczeń	14
Tabela 10. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych	26
Tabela 11. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych	28
Tabela 12. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia.....	32

WYKRESY

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2024 roku	10
---	----

MAPY

Mapa 1. Granice gminy Warka.....	9
----------------------------------	---

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy należy podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej (art. 110 ust. 10 tej ustawy). Obecnie ważnym kierunkiem rozwoju i zmian w polityce społecznej jest proces deinstytucjonalizacji usług społecznych, który został zdefiniowany w dokumencie, którym jest Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035r.), przyjęta uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 roku. Deinstytucjonalizacja jest odejściem od systemowego podejścia do usług społecznych. Z jednej strony wymaga to rozwoju świadczonych usług w lokalnej społeczności, z drugiej – ograniczenia usług w ramach opieki instytucjonalnej.

Mówiąc o deinstytucjonalizacji, mamy na myśli przechodzenie od opieki o charakterze instytucjonalnym do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej. Wdrażanie jej założeń będzie wiązało się z przyznaniem priorytetu usługom społecznym realizowanym w społeczności lokalnej przed usługami o charakterze stacjonarnym, rozwojem usług zindywidualizowanych, w tym profilaktycznych, wpływających na zmniejszenie konieczności obejmowania osób opieką instytucjonalną. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Warka na lata 2026-2028 powstał w odpowiedzi na współczesne wyzwania w obszarze polityki społecznej i powiązane są z potrzebami wynikającymi z takich procesów jak: zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost liczby osób o szczególnych potrzebach i z niepełnosprawnością, ryzyka socjalne, kryzysy personalne rodzinne, a także zapotrzebowanie na kompetencje i kwalifikacje. Mając na uwadze powyższe podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.